

ליליאן קלאפיש: חפצים נבטים

אוצר: אריק קילמניק

הם מסביבנו. לא צריך לחפש אותם. הם נבטים מהחלון, באתרי הבניה, בארון הבגדים, פרחים על השולחן, ספרים, עציצים. חפצים המקיפים אותנו הם הנושאים שליליאן קלאפיש מציירת ורושמת ברגישות ובתרבותיות נדירה. הייתי מגדיר אותו כ- "ציור תרבותי".

גם בתערוכתה בסדנת ההדפס ירושלים בשנת 1996, בחרה קלאפיש, לאחר התלבטות והתחבטות ארוכה, להתמקד בקיומם הפיזי של החפצים. מתוך עולמה הרוחני-אמנותי יצרה אז סדרת תצריבים מינימליסטית ונזירית, המוצגת במלואה גם בתערוכה זו. בקטלוג עבודותיה מ-1976 כתב יונה פישר כי "ציורה של ליליאן קלאפיש בוחן את האמנות ואת הטבע בעת ובעונה אחת, הניסיון האמנותי וההתנסות האנושית משתקפים בו במקביל, ולאחר זמן משתלבים זה בזה...".

בתערוכה זו, שהיא השנייה של האמנית בסדנה, בחרנו לפרוש ולהציג מגוון עשיר ורחב של יצירות במדיום הציור, צבעי-מים, רישומים, תחריטים, הדפסי-אבן, הדפסי-רשת וספרי אמן.

ליליאן קלאפיש נולדה בקאשן (Cachan), פריז, צרפת, בשנת 1933. בתקופת מלחמת העולם השנייה הסתתרה עם משפחתה במקומות שונים. בין השנים 1958–1959 התגוררה במרוקו ובשנת 1969 עלתה לישראל, והשתקעה בירושלים. יצירותיה המוקדמות של קלאפיש מאופיינות בהפשטה עזה. החל משנות ה-70 של המאה ה-20 החלה לעבור לציור פיגורטיבי, המושפע מן האמנות האירופית הקלאסית והמודרנית. לאורך כל שנות יצירתה היא עובדת במדיה ההדפס השונות ובהן הדפס-אבן, תחריט והדפס-רשת. עבודותיה מאופיינות באקספרסיביות של הרישום. יצירותיה מצויות באוספים בארץ ובעולם ובהם מוזיאון ישראל, מוזיאון תל אביב לאמנות, מוזיאון חיפה לאמנות ועוד.

לבן קלאפיז

בשנת 2006 יצרה ליליאן קלאפיז פנקס של רישומים בצבעי-מים ועפרון ובו דימויים של צבעים לבושים סרבלים או חלוקים לבנים, ושל תיאורים נוספים דרך החלון. זו היא פרקטיקה קבועה של האמנית, המשתמשת בספרי רישומים כמקור עיקרי לעבודותיה.

ואכן, בשנים 2006-2007 יצרה קלאפיז כמה ציורי-שמן המבוססים על רישומים אלו. חלקם הוצגו בתערוכה שהתקיימה בגלריה בינט בשנת 2007. לקראת התערוכה הנוכחית חזרה קלאפיז אל הפנקס על מנת ליצור בעקבותיו ספר-אמן צנוע, המשחזר משהו מאופיו המקורי של הפנקס. במהלך העבודה החלה קלאפיז להתייחס גם אל חלקים מן הציורים, כפי שהודפסו בקטלוג התערוכה, כמקור נוסף לעבודות.

העבודות חוזרות אל האתוס המודרניסטי של צורה וצבע כתיאור של העולם. אולם שלא כמו בציור המודרניסטי, העבודות של קלאפיז אינן מגיעות לייצוג מושלם והרמטי של העולם, כי אם נותרות ביטוי דינאמי ופרום של עקבות הזמן.

הרישום של קלאפיז תופש את המציאות כסדרה של צורות. במקום היגיון פרספקטיבי, הוא מציע לתפוש את ה"עומק" כדרך בה הצייר לוקח חלק בהוויה (Être) שאינה מוגבלת. פעולת הרישום היא הדרך בה העצמי פוגש את העולם ומבטא אותו, מתוך מושגיו הגופניים. מתוך החלל או התהום הפעורים בתוכו.

בהדפסים מתגלמת מחדש הצורה החומה המעוקלת שבעבודות כמעין ציפור, והכתם הלבן כ-"Chiffon blanc" – אמצעי לניגוב צבע עודף אצל הצבע. אותו בד לבן מגלם את מגוון האסוציאציות של ה'לבן', לא רק כביטוי של כניעה, כי אם אינן של הקיום האנושי. ממדי הרופאים והאחיות בבית-החולים ועד הצבע הלבן-עופרת* הרעיל, שהוא בסיס לציורים רבים בציור האירופי.

יאיר טלמור

* צבע לבן-עופרת הוא אחד מן הפיגמנטים הידועים הראשונים שהופקו בתהליך לא טבעי. השימוש בו מתועד כבר בסין הקדומה ובתקופה היוונית-רומית. השימוש בו התמסד בטכניקת ציור-השמן האירופית. במאה ה-19 החלו להופיע פיגמנטים לבנים נוספים, רעילים פחות.